

רקע, סיפור המקרה והתנהגות הדמות:

ברק, גבר, רווק, בן 35, מתגורר עם אימו במושב בצפון הארץ. לברק 2 אחים גדולים. אביו נפטר לפני 5 שנים. שומר על קשר עם בני משפחתו. למד 12 שנות לימוד, ללא בגרות. שירת שירות צבאי מלא. ברק מאובחן מגיל 21 עם סכיזופרניה פרנואידית. בעברו מספר אשפוזים פסיכיאטריים במחלקות סגורות ופתוחות. מתקשה לטול טיפול תרופתי באופן רציף.

בחצי שנה האחרונה ברק נמצא במחלקה פסיכיאטרית סגורה בבית חולים פסיכיאטרי במרכז הארץ. הוא אושפז תחת הוראת אשפוז כפוי לאור מצב פסיכוטי פעיל עקב הפסקת הטיפול התרופתי. במהלך האשפוז ניכר קושי להגיע לאיזון תרופתי ולכן ברק עדין חווה הלוצינציות ודלוזיות באופן פעיל במסגרתן הוא מאמין שהוא טייס קרב שמקבל הוראות ממפקד בכיר, והוא מתכוון למלחמה כדי להציל את מדינת ישראל. ברק משתתף מידי יום בפעילות הריפוי בעיסוק במחלקה ויש לו קשר טוב עם צוות הריפוי בעיסוק, ועם צוות המחלקה בכלל. הוא מצליח לקחת חלק בפעילויות אך ניכר קושי בשימור קשב לאורך זמן, התארגנות, פתרון בעיות ושיפוט.

מנהל המחלקה הציע לברק לצאת לחופש מהאשפוז למשך 24 שעות שלאחריהן יהיה מחויב לשוב. ברק שמח והבטיח למנהל המחלקה שישוב. עם זאת ברק סיפר למרפאה בעיסוק כי איננו מתכוון לחזור.

נתוני פתיחה:

זוהי הפגישה הטיפולית הקבועה בין המרפאה בעיסוק וברק. המרפאה בעיסוק רוצה לקיים דיון עמוק ואמפתי, תוך כדי שהיא מציגה עמדה תומכת ופתוחה, מה שיוצר את האווירה הנכונה לפתיחת דיון על הדילמה האתית והטיפולית העומדת בפניהם.

ברק (מבט עמוק, נראה מוטרד): "אני צריך לדבר איתך על משהו חשוב, משהו שמטריד אותי מאוד".
המרפאה בעיסוק (מקשיבה בקשב רב): "ברק, אני כאן כדי לשמוע אותך. מה קורה?"
ברק (בולע רוק ומנסה להתאפס): "אני יודע שאנחנו דיברנו על החופשה מהאשפוז שהמנהל הציע לי, ואני... אני לא בטוח שאני רוצה לחזור אחרי זה... אני רק... אני מרגיש שאם אצא מפה, לא ארצה לחזור, אני יודעת שזה יהיה לי קשה ואני לא יודע אם זה טוב או רע, אני מבולבל".

סיפור המקרה והתנהגות הדמות:

ברק הוא אדם רגיש ומורכב. הוא חווה רגשות עמוקים ופעמים רבות מוצא עצמו מסתבך במחשבות וברגשות שהוא לא מצליח להתמודד איתם לבדו. הוא חי בצל הסכיזופרניה פרנואידית, מה שמשפיע על יכולתו לפעול בחיי היום יום ולתפקד בחברה.

ההתנהגות של ברק מושפעת מהתפרצויות פסיכוטיות שבהן הוא עלול לחוות הלוצינציות ודלוזיות, כאשר לעיתים קרובות הוא מאמין שהוא טייס קרב במשימה חשאית. הפרעות אלו מביאות אותו למצבים שבהם הוא מתקשה להבחין בין המציאות לבין הדמיון.

ברק נתפס כאדם ששומר על קשר טוב עם צוות המחלקה והמרפאה בעיסוק, הוא נחשב למטופל שמשתף פעולה כאשר הוא מרגיש בטוח ומובן. עם זאת, יש לו קשיים בשמירה על קשב וריכוז לאורך זמן, מה שמקשה עליו להשתתף בפעילויות עם דרישות גבוהות מבחינה קוגניטיבית או ארגונית.

ברק מתמודד עם קושי בהתארגנות ובפתרון בעיות, ולעיתים קרובות מציג התנהגות שאינה מתוכננת או שקולה. הוא זקוק לתמיכה רבה בניהול יומיום ובקבלת החלטות, ולעיתים קרובות מצפה להדרכה מהצוות המטפל.

האינטראקציה שלו עם המרפאה בעיסוק חשובה לו מאוד ונתפסת על ידו כחלק בלתי נפרד מתהליך ההחלמה שלו. הוא מחפש אישור מהמרפאה ומרגיש טוב יותר עם עצמו כאשר הוא משתף ומרגיש מובן ומקובל.

התקדמות התרחיש: אם....אז, פעולות, תוצאות אפשריות, ציטוטים מרכזיים

אם... המרפאה בעיסוק תגיד לברק במפגש הטיפול שיהא מוכרח לשתף את המנהל במידע על כך שהוא לא מתכוון לחזור מהחופשה:

אז... ברק עלול להרגיש מופקר ונבגד, מה שעלול להביא לפגיעה ביחסי האמון בינו לבין המרפאה ולהגברת החרדות והדלזיות.

הצעה לציטוט של ברק: "איך את צופה שאני אסמוך עלייך אחרי זה? חשבתי שאני יכול לשתף אותך בכל דבר, אבל עכשיו אני מרגיש שהכל היה שקר. הכל מתמוטט מסביבי, ואני לא יכול לסמוך על אף אחד, גם לא על עצמי. הדלזיות שלי רק מחמירות כשאני מרגיש ככה, ואני לא יודע יותר מה האמת".

אם... המרפאה בעיסוק תגלה חוסר נוחות ותכעס על ברק כשהוא מביע את ההתלבטות שלו לחזור לאשפוז:

אז... ברק עלול להרגיש נדחה ומותקף, מה שעלול לחזק את תחושת הבדידות וחוסר-הבנה שהוא כבר חווה.

הצעה לציטוט של ברק: "לא ציפיתי שדווקא את תתפרצי עליי ככה. כבר קשה לי מספיק, ועכשיו אני מרגיש גם תקוע ולבד".

אם... המרפאה בעיסוק תנסה להתעלם מהעניין, תמשיך בתכנית הטיפולית ולא תתייחס לחוויות והדילמות של ברק,

אז... ברק עלול להרגיש מבודד יותר ולא מובן, מה שעלול להוביל להסתגרות ולהפסקת הטיפול. הצעה לציטוט של ברק: "נראה שמה שאני אומר פה לא ממש מעניין אותך. אולי אני באמת לא במקום הנכון אם אף אחד לא יכול להבין אותי".

אם... המרפאה בעיסוק תנסה לשאול אותו על החלטה, אם זה באמת מה שהוא הולך לעשות ולדחוק בו להחליט מידיית לגבי חזרתו לאשפוז בלי להתחשב בחוויות ובדילמות שלו, אז... ברק עלול להרגיש תחת לחץ ונדחק לפינה, מה שיכול להוביל להפסקת השיח ולדחיית כל סיוע נוסף.

הצעה לציטוט של ברק: "למה את דוחפת אותי לקצה? אני צריך זמן לחשוב ולהרגיש שמישהו כאן מבין אותי, לא להתדרדר עוד יותר בגלל לחץ".

נקודת מפנה:

אם... המרפאה בעיסוק תגיד לברק באופן פתוח ואמפתי שהיא מבינה את חששותיו ואת מצבו, אך גם מסבירה שכחלק מתפקידה היא מחוייבת לשתף את המנהל במידע על מנת להבטיח את בריאותו ובטיחותו,

אז... ברק עלול להרגיש תחילה מאוכזב או כועס, אך בהמשך עלול להעריך את הכנות והאמפתיה של המרפאה ולהבין את הצורך לשתף את המנהל למען טובתו.

הצעה לציטוט של ברק: "זה לא קל עבורי לשמוע את זה, אבל אני מבין שאת עושה את זה מתוך דאגה לבריאותי. אני מעריך את הכנות שלך ואת מאמצייך לעזור לי, גם אם זה קשה לי לקבל את זה עכשיו".

אם... המרפאה בעיסוק תפעל ליצור מרחב בטוח במהלך המפגש הטיפולי, כך שברק יוכל לבטא את החששות ודילמות שלו לגבי החזרה לאשפוז, תוך שהיא מדגישה את ההשלכות האפשריות של החלטה לא לחזור ומציעה לדון יחד באפשרויות טיפול אלטרנטיביות שיכולות להיות בטוחות יותר עבורו, למשל אם היא אומרת תוכן דומה ל: "ברק, אני רוצה שתדע שאני כאן בשבילך, לשמוע ולתמוך. חשוב לי לדעת מה מטריד אותך בנוגע לחזרה לאשפוז, ואני פה כדי לעזור לך להתמודד עם החששות הללו. בוא נשב יחד ונבחן את ההשלכות של כל החלטה, וננסה למצוא את הדרך הטובה ביותר עבורך, תוך שמירה על בטיחותך ובריאותך".

אז... ברק יתנהג באופן כזה שהוא יתחיל להבין את חומרת המצב ולהרגיש יותר בטוח לחלוק את חששותיו ולקחת בחשבון את הצעות המרפאה, באמצעות בדיון פורה על אפשרויות טיפול שונות. הצעה לציטוט של ברק: "לא חשבתי על זה בצורה הזו, אבל את מציגה לי פרספקטיבה חדשה. אני מוכן לשקול את מה שאת אומרת ולדון בכל האופציות, כי באמת אני לא רוצה לסכן את עצמי או אחרים".

מטרות התרחיש:

- בחינת הגבולות האתיים של תמיכה מקצועית בעניינים אישיים, במיוחד כאשר הלקוח מתמודד עם מצב פסיכיאטרי ונמצא במשבר אישי עמוק.

- הערכת האיזון בין אוטונומיה ללקוח לבין עקרונות אתיים, וכיצד מקצועות הבריאות יכולים לסייע ללקוחותיהם מבלי לפגוע בערכים אתיים או בהנחיות המקצועיות.
- דיון בהשלכות של תמיכה בפעולות שעוללות להתפרש כמטעות מצד הלקוח, והשלכותיהן על הטיפול והיחסים בין הלקוח למטפל.
- שיפור הבנה של הדילמות האתיות שמתמודדים עמן אנשי מקצועות הבריאות כאשר האינטרסים האישיים של הלקוח נוגדים את הסטנדרטים החוקיים והמוסריים.

נקודות התחקיר:

- העמקת ההבנה והמשמעות של אתיקה בהתערבות הטיפולית.
- רפלקציה: זיהוי ערכים מתנגשים בדילמות האתיות שעוללות מהתרחיש, זיהוי ערכים אישיים ותחושות.
- בירור עצמי – האם ומתי דילמות אתיות עולות אצלי כמטפל/ת? מה אנו יכולים לעשות כאשר פוגשים דילמה אתית, באופן כזה שיאפשר התערבות טיפולית יעילה, יחסים אמפתיים עם הלקוח ובו בזמן אתית וחוקית.

מקום ההתרחשות:

מחלקה פסיכיאטרית סגורה בבית חולים פסיכיאטרי במרכז הארץ.